

Utredning om likvärdig resursfördelning på gruppnivå

Utredning
Karin Ottander
2021-10-21
Dnr BGN 2021/11-04

Innehåll

Bakgrund	3
Inledning	3
Organisatoriska stödåtgärder för elever i behov av undervisning i mindre grupp 3	
Extra anpassningar och särskilt stöd	3
Särskilt stöd i lokala särskilda undervisningsgrupper (SU-grupper).....	4
Särskilt stöd i centrala särskilda undervisningsgrupper (CSU-grupper).....	5
Särskilt stöd i kommunala resursgrupper.....	5
Skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd (resursskolor)...	6
Förberedelseklass för nyanlända elever	7
Kommuners resursfördelning till fristående huvudmän i grundskolan	7
Grundbelopp.....	8
Strukturbidrag - fördelning av grundbeloppet	8
Tilläggsbelopp	9
Mindre undervisningssammanhang inom egen regi	9
Inrättande av kommunala resursgrupper	9
Inrättande av förberedelseklass	10
Införande av strukturbidrag	11
Ett aktivt och medvetet arbete med resursfördelning	11
Förslag till strukturbidrag för elever i fristående resursskolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd och motsvarande inom egen regi	12
Bidragsbelopp.....	13

Bakgrund

Utredning av behovet av att införa resursfördelning baserat på strukturella socioekonomiska presenterades för barn- och grundskolenämnden den 17 mars 2021, § 22. Slutsatsen som framfördes var att en resursfördelning baserad på elevernas socioekonomiska bakgrund inte behöver införas i Täby kommun så länge de strukturella skillnaderna på grundskolorna inte är större än de är idag. I samband med att barn- och grundskolenämnden godkände rapporten gavs utbildningschefen i uppdrag att utreda likvärdig resursfördelning på gruppnivå, t.ex. för nyanlända elever och elever i behov av undervisning i mindre grupp.

Inledning

Utredningen syftar till att utreda hur resursfördelning likvärdigt kan tillhandahållas på strukturell nivå för fristående skolhuvudmän och den egna regiverksamheten för att finansiera mindre undervisningsgrupper för elever i behov av särskilt stöd och för nyanlända elever.

Likvärdig resursfördelning innebär att alla huvudmän, kommunala eller fristående, ska ersättas på ett likvärdigt sätt för att kunna ge bästa möjliga förutsättningar för varje elev att få den ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att eleverna, utifrån sina egna förutsättningar, ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Denna rapport redogör även för hur verksamheten inom egen regi framöver kan komma att organiseras för att möjliggöra ett mindre undervisningssammanhang för elever i behov av särskilt stöd i mindre grupp och för nyanlända elever.

Vidare tydliggör utredningen ekonomiska, juridiska, organisatoriska och pedagogiska aspekter av olika typer av stödåtgärder för elever i behov av undervisning i mindre grupp samt för nyanlända elever.

Organisatoriska stödåtgärder för elever i behov av undervisning i mindre grupp

Extra anpassningar och särskilt stöd

Alla elever har rätt till ledning och stimulans i skolan för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling utifrån sina förutsättningar. För vissa elever kan det innebära

extra anpassningar eller *särskilt stöd*. Utbildningen ska vara individualiserad, vilket betyder att den kan behöva utformas på olika sätt beroende på barnens eller elevernas individuella förutsättningar och behov. Därför kan skolan behöva använda sig av stöd, stimulans och det som kallas för särskilt stöd.

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar. Extra anpassningar är en mindre ingripande stödinsats som normalt kan genomföra inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det måste inte fattas något formellt beslut om extra anpassningar.

En elevs svårigheter ska i första hand lösas inom ramen för den ledning och stimulans för lärande och personlig utveckling som alla elever ska ges. En elev kan dock behöva ytterligare stöd eller annat stöd än det som ska ges alla elever. Sådant stöd benämns särskilt stöd. Det särskilda stödet kan ersätta annan undervisning eller vara ett komplement. Stödinsatsen ska i första hand ges i den gemenskap eller gruppering där eleven normalt ingår. Särskilt stöd är insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Det är insatsernas omfattning eller varaktighet, eller både omfattningen och varaktigheten, som skiljer *särskilt stöd* från *stöd som ges i form av extra anpassningar*. Enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid kan till exempel vara att betrakta som stöd i form av extra anpassningar medan mer omfattande eller regelbundna specialpedagogiska insatser utgör särskilt stöd.

En elev som riskerar att inte nå de mål som minst ska uppnås ska få extra anpassningar. Om det inte räcker med extra anpassningar ska eleven få särskilt stöd. Aktuell utredning handlar, förutom om gruppen nyanlända elever, om de elever där det inte bedöms vara tillräckligt med endast extra anpassningar.

Särskilt stöd i lokala särskilda undervisningsgrupper (SU-grupper)

Om det finns särskilda skäl kan en elev få särskilt stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (SU-grupp) än den som eleven normalt hör till¹. Enligt skollagen ska särskilt stöd som huvudregel ges inom den elevgrupp som eleven normalt tillhör men en elev kan under en tid få sitt behov av särskilt stöd tillgodosett på annat sätt.² Skälet till att en elev ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp kan, förutom

¹ 3 kap. 10 § skollagen.

² Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

inlärningsproblematik, vara social problematik eller att elevens funktionsvariation skapar svårigheter för eleven att befinna sig i ordinarie kontext. Det är elevens rektor som fattar beslut om särskilt stöd i en SU-grupp, inom ramen för ett åtgärdsprogram. Detta gäller oaktat huvudman. Rektorn har också ett ansvar för att åtgärderna kontinuerligt följs upp och utvärderas och det är viktigt att skolan strävar efter att eleven ska återgå till den ordinarie kontexten eller läsa efter den ordinarie timplanen när det är möjligt.

Utifrån skollagen organiserar samtliga rektorer inom den egna regin det särskilda stöd som eleverna på skolan har behov av. Det innebär att lokala särskilda undervisningsgrupper organiseras utifrån elevernas enskilda behov av särskilt stöd och varierar utifrån elevernas behov på den enskilda skolan.

Särskilt stöd i centrala särskilda undervisningsgrupper (CSU-grupper)

Det finns ingen formell beteckning för vad en central särskild undervisningsgrupp (CSU-grupp) är. CSU-grupper är en lokal konstruktion som används på olika sätt i olika kommuner och regleras inte i skollagen. CSU-grupper är ofta en centralt organiserad specialiserad grupp för elever i behov av så omfattande särskilt stöd att detta inte kan ges i ordinarie undervisningssammanhang. Behoven kan se olika ut men gemensamt är att skolan inte har möjlighet att organisera det stöd som eleven är i behov av i den ordinarie elevgruppen eller i en lokal särskild undervisningsgrupp. Det särskilda stödet i en CSU-grupp beslutas av elevens rektor, utifrån den enskilda elevens behov av särskilt stöd med en strävan om att eleven successivt ska återgå till sitt ordinarie undervisningssammanhang.

I dagsläget finns inte några kommunala CSU-grupper i Täby kommun.

Särskilt stöd i kommunala resursgrupper

Det finns ytterligare former för organisering av särskilt stöd. I Danderyds kommun har man så kallade *kommunala resursgrupper* vilka likt resursskolor begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd och omfattas av en central antagning och placering.³

Till skillnad mot särskild undervisningsgrupp, som innebär att en elev tillfälligt får undervisning i en mindre grupp med mer stöd, är en kommunal resursgrupp i

³ Utredning inför förslag om strukturbidrag för elever i resursskolor och kommunala resursgrupper (UN 2021/0525).

Danderyds kommun en skolplacering i en fast grupp med extra stöd under hela skoltiden eller till att eleven söker en annan skolplacering. Eleverna i Danderyds kommunala resursgrupper läser enligt grundskolans läroplan. I Danderyds utredning framgår att rektor ansvarar för sin inre organisation och beslutar om inrättande av resursgrupp eller om elev ska få särskilt stöd genom särskild undervisningsgrupp. I sammanhanget kan tilläggas att detta förfarande är *ett* sätt att möjliggöra beslutsvägar, ett annat vis kunna vara att vårdnadshavare söker till en kommunal resursgrupp via en central antagning och placeras efter genomgången bedömning av elevens behov.

Vidare framgår att det innan en placering i en kommunal resursgrupp kan bli aktuell ska skolan där eleven går ha uttömt alla andra möjligheter för eleven att gå kvar i sin ordinarie klass med stöd. Vidare ska vårdnadshavare och elevens befintliga skola vara överens om att ansöka och säkerställa att nödvändig dokumentation sammanställs innan en ansökan blir aktuell.

I dagsläget finns inte någon kommunal resursgrupp i Täby kommun.

Skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd (resursskolor)

Skolor, både fristående och kommunala, kan begränsa sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd. Dessa skolor benämns ofta som resursskolor. Huvudregeln, enligt skollagen, är att skolor ska vara öppna för alla elever men utbildningen får begränsas till att avse exempelvis elever som är i behov av särskilt stöd⁴. Det finns ingen legal eller tydlig definition av vad som utgör en resursskola, men i samband med ansökan till Skolinspektionen om att godkännas som enskild huvudman kan den sökande välja att ange att skolan avser begränsa sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd. Kommuner behöver inget tillstånd från Skolinspektionen utan ansvarar för sin egen organisation av särskilt stöd.

Många elever som går på resursskolor bedöms ha rätt till tilläggsbelopp, men det går inte att likställa placering på resursskola med rätt till tilläggsbelopp då den absoluta merparten av kostnaderna för en elevs särskilda stöd ska täckas av grundbeloppet⁵. Detta utvecklas i rapportens avsnitt om tilläggsbelopp.

Det finns även behandlande skolor i samarbete med socialtjänsten för elever med mer komplex problematik, som exempelvis en kombination av extraordinärt behov av

⁴ 10 kap. 35 § 2 p skollagen, Högsta förvaltningsdomstolen (2017). Dom i mål nr 3086-16. 2017-06-28.

⁵ Prop. 2008/09:171 s. 41 ff. Samt SOU 2016:66 - Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor - Betänkande av Skolkostnads-utredningen s. 69.

särskilt stöd med en problematik med droger, kriminalitet, våldsamt beteende, och/eller stor problematisk skolfrånvaro. Den typen av skolor brukar benämnas behandlande skolor.

I Täby finns det fyra fristående resursskolor; Helleborusskolan, Nytorpsskolan, Mellansjö skola och Svalnäs skola. Av dem är Mellansjö skola och Svalnäs skola behandlande resursskolor. Även Capellaskolan vänder sig i första hand till elever i behov av särskilt stöd, men begränsar inte sitt mottagande till dessa elever.

I augusti 2021 var cirka 190 elever folkbokförda i Täby inskrivna på en skola som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

I dagsläget finns det inte någon kommunal resursskola och inte heller någon kommunal behandlande resursskola.

Förberedelseklass för nyanlända elever

Om en elev saknar tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen får rektorn besluta om att eleven delvis ska undervisas i förberedelseklass.⁶ Den här stödåtgärden är varken en extra anpassning eller en form av särskilt stöd och ska inte dokumenteras i ett åtgärdsprogram. En elev som går i förberedelseklass får delvis undervisning i en annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt hör till. Elever får gå delvis i förberedelseklass under högst två år. Syftet med förberedelseklassen är att ge nyanlända elever de kunskaper de behöver för att så snart som möjligt kunna ta del av undervisningen i den ordinarie undervisningsgruppen på heltid. Skolor måste inte inrätta förberedelseklasser, men kan organisera undervisningen på det sättet om behov finns. Detta gäller för såväl fristående som kommunala skolor.

Inom Täbys egna regiverksamheter finns idag inga regelrätta förberedelseklasser. Eleverna blir istället mottagna i ordinarie klass. Vissa av kommunens skolor har organiserats så att nyanlända elever får undervisning i grupp och på andra skolor sker undervisningen inom ram för ordinarie undervisning.

Kommuners resursfördelning till fristående huvudmän i grundskolan

Enligt skollagen ska hemkommunen lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten. Bidraget ska bestå av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp till

⁶ 3 kap. 12 § skollagen.

fristående skolor. Likabehandlingsprincipen innebär att bidrag till fristående skolor ska beräknas efter samma principer som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten.

Grundbelopp

Grundbeloppet till fristående verksamheter ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten. Grundbeloppet i grundskolan ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader⁷. På förordningsnivå finns närmare bestämmelser om vilka kostnader som ska rymmas i de olika posterna, t.ex. att i posten undervisning för grundskola ska kostnader för stödåtgärder till elever ingå.

Strukturbidrag - fördelning av grundbeloppet

Ett strukturbidrag är ett sätt att fördela delar av grundbeloppet baserat på strukturen i en viss elevgrupp. Många kommuner använder olika former av *strukturbidrag* i sin resursfördelning, exempelvis för att kompensera för strukturella skillnader mellan elevernas olika socioekonomiska förutsättningar.

I skollagen finns inte begreppet strukturbidrag definierat. I en statlig utredning från 2016⁸ fanns ett förslag om att det skulle införas ytterligare ett belopp, *strukturbelopp*, i bidragssystemet. Strukturbeloppet skulle avse resursfördelning på gruppnivå utifrån barns och elevers behov och förutsättningar. Förslaget om införande av strukturbelopp fanns med i en lagrådsremiss från regeringen hösten 2018 men har ännu inte lett till någon lagstiftning.

I skollagen finns dock en övergripande bestämmelse⁹ om kommuners resursfördelning. Bestämmelsen syftar till att förtydliga att kommuner ska vikta sin resursfördelning utifrån barn och elevers olika förutsättningar och behov. Bestämmelsen omfattar all kommunal resursfördelning oavsett om det handlar om verksamhet i egen regi, verksamhet i annan kommuns regi eller enskild huvudman. Efter att bestämmelsen infördes har många kommuner börjat använda sig av olika former av strukturbidrag i sin resursfördelning, exempelvis för att kompensera för strukturella skillnader mellan elevernas olika förutsättningar i olika elevgrupper.

⁷ 10 kap. 38 § skollagen.

⁸ SOU 2016:66 - Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor - Betänkande av Skolkostnadsutredningen.

⁹ 2 kap. 8 b §.

Kommunerna har stor frihet att bestämma hur resursfördelningen ska viktas utifrån barns och elevers olika behov och förutsättningar. Detta har inneburit att kommuner beräknar strukturbidrag på olika sätt och till olika nivåer. Den grundläggande principen om lika villkor mellan kommunala och fristående verksamheter innebär dock att de resurser som fördelas på detta sätt inom den egna regionen även ska komma fristående verksamheter till del.

Tilläggsbelopp

Utöver grundbeloppet ska det även i vissa fall ges ett så kallat tilläggsbelopp för elever i fristående skolor. Tilläggsbelopp för särskilt stöd ska avse ersättning för extraordinära stödåtgärder för elever i omfattande behov av särskilt stöd. Tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens individuella behov¹⁰. Det ska avse extraordinära stödåtgärder, som inte har koppling till den ordinarie undervisningen, t.ex. tekniska hjälpmedel, assistenthjälp och anpassning av en skollokal. Det kan också vara fråga om stödåtgärder åt elever med stora inlärningssvårigheter som beror på språkliga eller sociala faktorer¹¹. Den absoluta merparten av kostnaderna för en elevs särskilda stöd ska dock täckas av grundbeloppet¹².

En fristående skola ska, på samma sätt som en kommunal skola, kunna anpassa sin organisation och sin undervisning så att hänsyn tas till elevens behov och förutsättningar. Tilläggsbeloppet är endast avsett att ge möjlighet till särskild ersättning för enskilda elever som har omfattande behov av särskilt stöd. Kostnaderna för stödet ska vara omedelbart kopplade till en enskild elev och ha samband med dennes särskilda behov och förutsättningar för att kunna fullgöra sin skolgång. Det krävs då att elevens stödbehov utreds och bedöms exempelvis inom ramen för den utredning och det åtgärdsprogram som skolans rektor ansvarar för.

Mindre undervisningssammanhang inom egen regi

Inrättande av kommunala resursgrupper

För att möjliggöra ett mindre undervisningssammanhang för de elever med de mest omfattande behoven och som bedöms ha behov av undervisning i annat sammanhang än den ordinarie skolan föreslås att kommunala resursgrupper inrättas. Mottagande

¹⁰ 10 kap. 39 § skollagen.

¹¹ 14 kap. 8 § skolförordningen.

¹² Prop. 2008/09:171 s. 41 ff.

sker efter ansökan av vårdnadshavare och ansökan behandlas och beslutas via central administration.

Den mindre gruppen möjliggör för elevernas undervisning utifrån deras individuella behov och förutsättningar till lärande. I verksamheten planeras det att förutom lärare finnas specialpedagogisk kompetens och resursassistenter, dels för undervisning, dels för stöd i socialt samspel och kommunikation. Den samlade kompetensen syftar till att tillsammans med elevhälsan arbeta förebyggande och hälsofrämjande med att stödja eleverna att uppnå grundskolans kunskapskrav och kunskapsmål.

Eleverna inom den kommunala resursgruppen förväntas att läsa enligt grundskolans läroplan och den kommunala resursgruppen kännetecknas i övrigt av att det är en permanent skolplacering för eleven, till skillnad från särskilda undervisningsgrupper som är en tillfällig lösning.

Då en skola långtgående prövat olika alternativa lösningar för att anpassa undervisningen efter elevens behov, men funnit att de särskilda stödinsatserna inte varit tillräckliga eller inte gett önskat resultat, kan en placering i kommunal resursgrupp aktualiseras i dialog med vårdnadshavare. Detta med syfte att tillgodose elevens behov genom att skapa förutsättningar för att uppnå kunskapskrav och mål genom att organisera undervisningen i ett mindre sammanhang, samt att tillhandahålla en högre lärartäthet med specialpedagogisk kompetens. Det är dock inte rektor på befintlig skolenhet som föreslås placera elever i kommunal resursgrupp i Täby utan ansökan görs av vårdnadshavare till respektive kommunal resursgrupp och rektor för denna skolplaceras efter central bedömning av elevens behov.

Inrättande av förberedelseklass

Arbetet med nyanlända elever är identifierat som ett utvecklingsområde i Täby kommun, främst eftersom de resultat som elever presterar under sina första fyra år bör förbättras. För den här elevgruppen är det stöd som ges under de första åren i skolan av stor vikt för integrering och studie- och anställningsmöjligheter senare i livet. Att bygga upp en kompetensenhet där kvaliteten är hög och där vanan finns att möta elever med stor variation av tidigare skol- och kunskapsbakgrund ökar möjligheterna till förändrade resultat för gruppen som helhet men främst för den enskilda individen. Att nyanlända elever ges möjlighet att gå i en kvalitativ förberedelseklass under sitt första år bör förbättra kunskapsresultaten i Täby kommun för den aktuella elevgruppen.

I Täbys egen regi har ett behov identifierats av att kunna erbjuda möjlighet till nyanlända elever med kort eller bristande skolbakgrund att gå delar av sin första tid i

landet i förberedelseklass. Detta för att med högre kvalitet kunna rikta specialistkompetens för dessa elever.

För att säkerställa fullgott stöd för alla elever som saknar tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen organiserar verksamhetsområde utbildning för att möjliggöra en förberedelseklass på en skola i kommunen. Där ska personal med specialistkompetens undervisa, kartlägga och ge stöd till nyanlända elever. Förstärkt elevhälsa är en ytterligare åtgärd för att öka måluppfyllelsen för eleverna. Utifrån mottagandet och de kartläggningar som genomförs kommer elever som bedöms vara i behov av förberedelseklass rekommenderas att påbörja sin skolgång i förberedelseklass för att sen övergå till ordinarie klass när språket tillåter det.

Förberedelseklassen beräknas kunna finansieras dels med bidragsbelopp som utbetalas för den ordinarie undervisningen, såsom grundbelopp och studiehandledning på modersmålet, och som är en del av barn- och grundskolenämndens befintliga volymbudget, dels genom en extra ersättning i form av nyanländpeng, som i sin tur finansieras av ett schablonbidrag från Migrationsverket. Ersättningen från Migrationsverket är beroende av vilka barn som kommer till Täby. Budgeten kan därför variera och om ersättningen från Migrationsverket förändras kraftigt kan det innebära att ersättningarna behöver revideras.

Införande av strukturbidrag

Ett aktivt och medvetet arbete med resursfördelning

Kommunernas resursfördelning till skolan är ett medel för att nå målet att alla elever ska få tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet. Det betyder att resursfördelningen ska vara anpassad till elevers olika behov och förutsättningar.

I sin rapport *Kommunernas resursfördelning till grundskolor* framhåller Skolverket att en förutsättning för att resurserna inom skolan ska kunna fördelas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt är aktiva och medvetna kommuner rörande frågan om fördelningen av resurser.

Täby kommuns resursfördelningsmodell följer det skolorättsliga regelverket och bygger på grundbelopp och att skolenheterna utöver detta belopp kan ansöka om tilläggsbelopp (avser fristående skolor) respektive extra resurstilldelning (avser egen regi). Kommunen bevakar löpande huruvida andra resursfördelningsinsatser behövs.

Under hösten 2020 införde Täby kommun en så kallad kvalitetspeng (BGN dnr 2020/135-10) utöver den ordinarie resursfördelningen och övriga insatser.¹³ Kvalitetspengen är ett stimulansmedel för att bidra till samtliga elevers måluppfyllelse. Avsikten med kvalitetspengen är att skapa ett incitament till än högre kvalitet inom alla skolenheter genom att bidra till en utveckling hos skolenheterna vilket kommer alla elever till gagn och särskilt de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen. Genom införande av kvalitetspeng stimuleras samtliga skolor till ett utvecklingsarbete vilket medför en långsiktig kompensatorisk effekt som både förväntas bidra till att fler elever når lägsta godkända betyget samt ökar möjligheten att elever utifrån egna förutsättningar kan utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Som framgår ovan behövs en resursfördelning baserad på elevernas socioekonomiska bakgrund inte införas i Täby kommun så länge de strukturella skillnaderna inte är större än de är idag. Däremot ser kommunen ett behov av ett fortsatt arbete med resursfördelning för att säkerställa att fördelningen sker utifrån barn och elevers olika förutsättningar och behov. Aktuell utredning avser, som tidigare angivits, ett uppdrag om att utreda likvärdig resursfördelning på gruppnivå för exempelvis nyanlända elever och elever i behov av undervisning i mindre grupp.

Förslag till strukturbidrag för elever i fristående resursskolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd och motsvarande inom egen regi

Inkluderande lärmiljöer är en nationellt angelägen fråga och många kommuner ser över sina ersättningsmodeller när det gäller olika organisatoriska lösningar för elever i behov av stöd. Flera kommuner har också infört någon form av strukturbidrag. Bland annat har Stockholms stad det senaste året infört ett strukturbidrag för fristående skolor som enligt skollagen (10 kap 35 §) begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd (s.k. resursskolor).

Även Österåkers kommun har infört ett strukturbidrag till resursskolor och centrala särskilda undervisningsgrupper. Österåkers beslut är överklagat genom laglighetsprövning till förvaltningsrätten i Stockholm (mål nr 27550-20), men dom har ännu inte meddelats.

I Danderyds kommun är beslut fattat om att efter årsskiftet införa strukturbidrag för elever i fristående resursskolor samt kommunala resursgrupper. Alla tre nämnda

¹³ Beslutet om införande har ännu inte vunnit laga kraft då det är överklagat genom laglighetsprövning.

kommuner har även tillskapat olika typer av mindre undervisningsgrupper i den egna regin.

Det kan konstateras att det i Täby kommun finns elever som har så omfattande behov att det befaras att dessa elever inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås såvida det inte är möjligt att ge särskilt stöd i form av placering i en mindre undervisningsgrupp.

Täby kommun avser att ändra kommunens övergripande resursfördelning så att det på ett tydligare sätt är möjligt att erhålla resurser för att kunna tillhandahålla mindre undervisningsgrupper i grundskola och förskoleklass där en elev är placerad (fristående resursskolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd eller motsvarande inom egenregin, så kallade kommunala resursgrupper).

Strukturbidraget syftar till att säkra kvalitet och likvärdighet i undervisningen för elever i behov av särskilda stödinsatser. Den samlade bedömningen är att förslaget på lång sikt kommer att ha positiva konsekvenser och effekter för elever i såväl kommunens egna grundskolor som fristående verksamheter.

Strukturbidraget är ämnat att ge stöd på en strukturell nivå för elever som genom särskilt stöd kan erhålla placering i mindre undervisningsgrupp. Syftet är att skapa en mer likvärdig resursfördelning och att ge skolorna och grupperna som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd mer förutsägbara och hållbara förutsättningar samt erbjuda direkt kompensatoriskt stöd på gruppnivå.

Strukturbidraget avser inte täcka kostnader som ryms inom tilläggsbeloppet.

Huvudmännen kan fortfarande ansöka om tilläggsbelopp för enskilda elever.

Strukturbidraget föreslås betalas ut per elev folkbokförd i Täby kommun och inskriven i skolenheter hos fristående huvudmän vars mottagande i grundskola och förskoleklass begränsas till elever i behov av särskilt stöd (resursskolor) samt till motsvarande inom egenregin (kommunal resursgrupp). För att strukturbidraget ska betalas ut krävs att eleverna konstaterats ha behov av utbildningen för skolplacering. Utbildningen ska omfattas av mottagande av elever för ordinarie undervisning i mindre resursgrupper.

Bidragsbelopp

En preliminär bedömning är att ett strukturbidrag kommer att omfatta ca 190 elever varav huvuddelen, cirka 95 procent, har sin skolgång hos fristående huvudmän. Belopp per elev i de närliggande kommuner som infört strukturbidrag har beslutats till mellan 27 tkr och 60 tkr per år. Barn- och grundskolenämnden föreslår en nivå för strukturbidrag om 35 tkr per elev per år för varje elev folkbokförd i Täby och inskriven i fristående grundskola eller förskoleklass som begränsar sitt mottagande till elever i

behov av särskilt stöd och motsvarande i den egna regionen, så kallade kommunala resursgrupper, under år 2022. Nivån på strukturbidraget kommer att revideras och beslutas årligen.

Nivån på strukturbidraget är framtaget genom att beräkna kostnaden för extra resurser i en klass om cirka 28-30 elever. Vid en månadslön om cirka 22-25 tkr blir årslönekostnaden för extra resurs, inklusive sociala avgifter, cirka 370-420 tkr. Detta skulle kunna möjliggöra för indelning av hela klassen i grupper om cirka 9-12 elever och det sammanlagda strukturbidraget per år skulle då uppgå till cirka 315-420 tkr per grupp. Med detta antagande skulle huvudmannen, per helklass med cirka 28-30 elever, kunna tillsätta cirka 2-3 extra resurser på heltid, utöver den ordinarie läraren. Utöver grundbelopp med strukturbidrag kan alla skolor fortsatt söka tilläggsbelopp för kostnader hänförliga till elevers behov av extra ordinarie särskilt stöd på individnivå.

Förslaget innebär en likvärdig resursfördelning där likabehandlingsprincipen tillämpas med utgångspunkten att den enskilde huvudmannen ska kunna bedöma om kommunen använt samma grunder vid fördelning av resurser till de egna verksamheterna.

På en övergripande nivå identifieras en potentiell risk rörande ett förstärkt ekonomiskt incitament för organisatoriskt segregerade lösningar. Denna potentiella risk avhjälps genom att systematiskt arbeta för tillgängliga lärmiljöer i alla skolor samt genom balans i strukturbidragets storlek. Därutöver ska dialog med fristående aktörer om varje huvudmans skyldighet att inom ram för grundbelopp och enligt reglering i skollagen tillgodose elevers behov av särskilt stöd i så inkluderande lärmiljöer som möjligt ske.